ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΤΗΣΙΑ . . . . ΔΡ. 72.000
ΕΞΑΜΗΝΟΣ . . . . » 36.000
ΤΡΙΜΗΝΟΣ . . . . » 18.000

ΠΑΝΤΟΙΑΙ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ
ΔΙ' ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

ΝΕΟΛΟΓΟΣ
ΠΑΤΡΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΤΗΣΙΑ . . . . Στερλῖναι 10
ΕΞΑΜΗΝΟΣ . . . . »
ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ . . . . Δολλάρια 200

ΠΡΟΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ
ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΤΟΣ ΝΒ — Ἀριθμὸς φύλλου 573 | ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΝΑΚΑΡΗ 193 — ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦ. 25-93 | ΠΑΤΡΑΙ Σάββατον 8 Ἰουνίου 1946

ΟΤΑΝ...

Προχθὲς κατετέθη εἰς τὴν Βουλήν, ἕνα σχέδιον ψηφίσματος, διὰ τὴν προστασίαν τῆς κρατικῆς ἀκεραιότητος καὶ τὴν παγίωσιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας. Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἀποτελεῖ τὴν πρώτην θετικὴν ἀπόδειξιν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀναλαμβάνει εἰς χεῖρας της τὸ ὀξύτατον ζήτημα τῆς ὑπάρξεως τῆς Φυλῆς. Διότι περὶ αὐτοῦ πρόκειται. Μέχρι φορτικότητος ἔχομεν ἐπιμείνει ὅτι δημοσία ἀσφάλεια καὶ ζωὴ τοῦ Ἔθνους εἶνε σήμερον ταυτόσημοι ἔννοιαι. Ἡ ἐπισήμανσις τοῦ κινδύνου δὲν ἀπῄτει ἰδιάζουσαν ὀξυδέρκειαν. Ἤρκει εἰς τὸ στῆθος νὰ πάλλη καρδία Ἑλληνική, διὰ νὰ τὸν διακρίνη εὐκρινῶς ὁ ὀφθαλμός. Εἰς τὴν Βόρειον ἰδίως Ἑλλάδα σαλεύει μίαστυγὴ ἀπειλή, ἐκτρωματικὴ συνέχεια ἐκείνης, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν μοιραῖον Δεκέμβριον ἐστραγγαλίσθη ἀφοῦ ἐστραγγάλισε χιλιάδας ἀθώων Ἑλλήνων, ἀφοῦ ἐβύθισε τὴν χώραν εἰς πένθος ἀκριβῶς ὅταν εἶχεν ἀρχίσει νὰ αἰσθάνεται τὴν χαρὰν τῆς ἐλευθερίας, ἀφοῦ ἐγέμισε πηγάδια καὶ βάραθρα μὲ φρικωδῶς κρεουργημένα πτώματα γερόντων, γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ ἠμπορεῖ νὰ λεχθῇ ἀδιστάκτως, ὅτι ὁ κυοφορούμενος ὄλεθρος εἶνε αὐτὴν τὴν φοράν, ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, τραγικώτερος. Ὅταν, τὴν ὥραν, ποὺ εἰρηνικὰ τὰ σήμαντρα τῶν ναῶν, ὑπεδέχοντο ἄλλοτε τὸν ἀγρότην τῆς Μακεδονίας ἐπιστρέφοντα ἀπὸ τὸν ἡμερήσιον μόχθον του στὸ χωριό, τὸν ἀναμένη τώρα ὁ Σικελικὸς ἑσπερινός, εἰς τὸν ὁποῖον τελετουργοῦν παντοειδῆ κοινωνικὰ παρασαρκώματα· ὅταν τὸ Βουλγαρικὸν ὄργιον συνεχίζεται εἰς τὴν Θράκην, ἔστω καὶ ἂν δὲν ὑπάρχη πλέον ὁ αὐθέντης τῆς Γερμανίας, τὸν ὁποῖον μὲ τόσον φανατισμὸν ὑπηρέτησεν ὁ λαὸς τοῦ Γεωργῆεφ· ὅταν ὁ εἰς Ἀθήνας ἐντολοδόχος τοῦ τελευταίου αὐτοῦ, ὁ πολὺς κ. Ζαχαριάδης, σαρκάζων ἀκαταπαύστως, ἀπειλῇ μὲ κάποιον νέον «ἡρωικὸν» στρατόν, ποὺ ἑτοιμάζεται «κάπου εἰς τὰ βουνά»· ὅταν αὐτὰ —καὶ τὰ σημειοῦμεν, ὡς ἐλάχιστα δείγματα—κρατοῦν ἀσίγαστον τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἔθνους καὶ τρέφουν τὸν πόνον του, δὲν βλέπομεν τί ἄλλο χρειάζεται, διὰ νὰ σμιλεύσῃ ἀνάγλυφον τὴν κατάστασιν.

Ἂς μὴ πλανώμεθα. Εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχουν, αὐτὴν τὴν στιγμήν, ὅπως εἰς τὸ παρελθόν, μόνον βασιλόφρονες καὶ δημοκρατικοί. Ὑπάρχουν αὐτοὶ καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ξένοι. Ρῶσοι πολῖται οἱ λεγόμενοι κομμουνισταί, ἐνεργοῦν βάσει τῶν ἐνσφραγίστων διαταγῶν, αἱ ὁποῖαι διοχετεύονται ἀπὸ τὴν Μόσχαν καὶ περνοῦν ἀπὸ τὴν Σόφιαν, διὰ νὰ προσθέσῃ ἐκεῖ καὶ ὁ κ. Δημητρὼφ ὅ,τι νομίζει ὅτι ἔχει παραλειφθῆ. Ἡ Ἑλλὰς τοὺς ἀνέχεται, ὅπως ἀνέχεται κανεὶς ἕνα ἀλγοῦν οἴδημα, διότι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποκόψῃ τὸν δάκτυλον, ὁ ὁποῖος τὸ φέρει. Ἀλλ' εἶναι ἐπὶ τέλους στοιχειωδῶς συνετόν, νὰ φροντίσῃ ὥστε τὸ οἴδημα νὰ καταστῇ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον ὀδυνηρὸν καὶ ἐπικίνδυνον, μέχρις ὅτου ἐκλείψῃ τελείως.

Πιστεύομεν, ὅτι μίαν πυορροοῦσαν πληγὴν προσπαθοῦν νὰ ἐπουλώσουν τὰ μέτρα τῆς Κυβερνήσεως. Ἴσως προκαλέσουν κάποιαν ἀντίδρασιν καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἀποκορυφώσουν τὴν ὑστερίαν τῶν Βουλγάρων, ποὺ παροικοῦν εἰς Ἑλλάδα, τῶν ἀνθρώπων τῶν σκοτεινῶν ὑπογείων οἱ ὁποῖοι ὑπὸ τὸ ψιμύθιον τῆς ἐρυθρᾶς ἰδεολογίας των, σκυβαλίζουν κάθε ἔννοιαν ἀνθρωπισμοῦ Δικαιοσύνης, εὐνομίας, κύπτονται διὰ τὰ συμφέροντα τῶν βορείων «ὑπερδημοκρατιῶν», συνωμοτοῦν κατὰ τῆς χώρας αὐτῆς, ἡ ὁποία τοὺς βαστάζει ὡς ἄχθος. Καὶ ἐπειδὴ παροικοῦν οἱ ξένοι, οἱ ὁποῖοι συμπίπτει νὰ εἶνε θανάσιμοι ἐχθροί, τὰ προταθέντα μέτρα ἔχουν ὄχι ἁπλῶς αὐστηρότητα ἀλλὰ καὶ κάποιαν δόσιν ὀργῆς.

Εἶναι δὲ μέτρα, τὰ ὁποῖα δικαιολογοῦνται ἀπὸ μίαν προσπάθειαν, σκοποῦσαν τὴν κατοχύρωσιν τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν. Διότι ὅταν ἡ ἐξαιρετικὰ ἀναιμικὴ μειονότης τῶν καμορειτῶν τοῦ κ. Ζαχαριάδη προσπαθεῖ νὰ ἐπικαθήσῃ εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ὄγκου τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων καὶ ἀπ' ἐκεῖ νὰ ἐπιβάλῃ μίαν τυραννίδα, ὁμοία τῆς ὁποίας οὐδέποτε ἀνεπτύχθη ὑπὸ τὸν γαλανὸν οὐρανόν μας, ἔρχεται δὲ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐκπονεῖ ἕνα σχέδιον διὰ νὰ προλάβῃ τὴν ἐγκαθίδρυσιν αὐτῆς τῆς ἀμειλίκτου δικτατορίας, τί ἄλλο πράττει ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπεραμύνεται τῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν οἱ ὁποῖοι τῆς ἐνεπιστεύθησαν τὰς τύχας των καὶ ἐνώπιον τῶν ὁποίων εἶνε ὑπεύθυνος;

Βεβαίως μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἔχουν γαλουχηθῆ μὲ τὸ ἔγκλημα ὑπάρχει ἕνας ἀριθμὸς παραπλανημένων, θυμάτων τῆς ἀφελείας των καὶ τῶν περιστάσεων. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι φαινόμενον μόνον Ἑλληνικόν. Εἶχε παρουσιασθῆ καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ παντοῦ, ὅπου ὁ κομμουνισμὸς εἶχε τὴν εὐχέρειαν νὰ γεμίσῃ τὴν ἀτμόσφαιραν μὲ τὰς ἀνατριχιαστικάς του κραυγάς. Καὶ ὅμως. Ἰδού, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἐκεῖθεν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων, ὅτι οἱ παραπλανημένοι διαρρέουν ἀθρόως. Εἰς τὴν χώραν μας ἡ παλιννόστησις τῶν παραπλανημένων εἰς τοὺς κόλπους τοῦ νομιμόφρονος κοινωνικοῦ συνόλου συνεχίζεται, κατ' αὔξουσαν κλίμακα. Τὰ μέτρα, ὡς ἀποτελοῦντα ἀνασχετικὸν φραγμόν, ἀσφαλῶς θὰ τὴν ὑποβοηθήσουν.

Πάντως κατὰ τὴν ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησιν τοῦ ψηφίσματος ἂς γίνουν αἱ τροπολογίαι, ποὺ θὰ τὸ κάμουν ἀνεκτότερον καὶ τελεσφορώτερον. Διότι τὰ μέτρα δὲν πρέπει νὰ ὑπερακοντίσουν τὸν σκοπόν των. Νὰ μὴ προκαλέσουν ἀδικίας καὶ σύγχυσιν. Νὰ μὴ ἀποβοῦν καὶ ἄγονα καὶ ἀνελεύθερα.

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΔΑΡΔΑΝΕΛΛΙΩΝ

Ὁ δρόμος, ποὺ ὁδηγεῖ πρὸς τὰς Ἰνδίας - Ὅποιος τὸν ἐλέγχει δύναται νὰ «ἐμφιαλώσῃ» τὸν Ρωσικὸν χείμαρρον

ΛΟΝΔΙΝΟΝ. (Ἰδιαιτ. Ὑπηρ.). Τὸ πρόβλημα τῶν Δαρδανελλίων, τὸ ὁποῖον καὶ κατὰ τὸν πρόσφατον λόγον του διεξοδικῶς ἀνέπτυξεν ὁ κ. Μπέβιν, εἶνε ἀσφαλῶς ἀπὸ τὰ πλέον δύσλυτα, τὰ ὁποῖα ἔχουν οἱ Σύμμαχοι πρὸ αὐτῶν. Δὲν εἶνε νέον καὶ δὲν ἐγείρεται τώρα, διὰ πρώτην φοράν. Συνδέεται μὲ κάποιους πολὺ παλαιοὺς πόθους τῆς Ρωσσίας, οἱ ὁποῖοι ἐπιζοῦν πάντοτε ἄσβεστοι καὶ μεταδιδάζονται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἀπὸ καθεστῶτος εἰς καθεστώς, ἀπὸ τῶν Τσάρων εἰς τὸν Στάλιν. Κάποτε, ὁ λόρδος Σαλίσμπουρυ, ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν εἶχεν εἴπει, ὅτι καὶ ἁπλῆ μνεία περὶ διαπραγματεύσεων μετὰ τῆς Ρωσσίας ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος εἶνε ἱκανὴ νὰ διεγείρῃ τὴν Κοινὴν Γνώμην. Σήμερον ἡ Ἀγγλοαμερικανικὴ πολιτικὴ ἐπ' αὐτοῦ διέπεται ἀπὸ πνεῦμα ἀσυγκρίτως εὐρύ. Εἶνε πρόθυμη διὰ μίαν ἀναθεώρησιν τῆς συνθήκης τοῦ Μοντρὼ καὶ προτείνει ἐλευθερίαν κινήσεως διὰ τῶν Στενῶν καὶ ἐν ὥρᾳ εἰρήνης καὶ ἐν ὥρᾳ πολέμου. Ἡ Ρωσσία ὅμως ἐπιμένει ἀνενδότως εἰς τὰς ἀπόψεις της καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς της γνωρίζει καλῶς τί ζητεῖ.

Τὰ Στενὰ εἶνε ἕνα εἶδος ἀσφαλιστικῆς δικλεῖδος διὰ τὴν Μεσόγειον. Ἡ Τουρκία εἶνε ὁ φύλαξ αὐτοῦ τοῦ κλειδιοῦ. Εἰς μέγεθος διπλασία τῆς Γαλλίας καὶ τετραπλασία τῶν νήσων μας εὑρίσκεται εἰς θέσιν ἰδιαιτέρως ἐπίκαιρον καὶ κατοικεῖται ἀπὸ ἕνα ἀκμαῖον πληθυσμὸν 16 ἑκατομμυρίων. Εἰς αὐτὴν ἀνήκει ἡ «Βασιλὶς τῶν πόλεων», ἡ Κωνσταντινούπολις, πανάρχαιον μῆλον τῆς ἔριδος εἰς τὴν περισσότερον στρατηγικὴν θέσιν, ποὺ ἠμπορεῖ νὰ φαντασθῇ κανείς. Τὰ Στενά, χωρίζοντα τὰς δύο Τουρκικὰς ἀκτάς, εἶνε ὁ αἰωνίως ἐπίμαχος ὑδάτινος διάδρομος, ποὺ ἐπιτρέπει νὰ συναντῶνται τὰ ὕδατα δύο θαλασσῶν: Τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Μαύρης. Ἡ Δύναμις, ἡ ὁποία τὰ ἐλέγχει, ἠμπορεῖ νὰ συγκρατῇ οἱονδήποτε ρεῦμα, ἐρχόμενον ἀπὸ Βορρᾶ. Μὴ λησμονῶμεν, ὅτι εἰς τὴν χερσόνησον τῆς Καλλιπόλεως ἀπωλέσαμεν, κατὰ τὸ 1915 εἰς διάστημα ὀλίγων μόνον ἑβδομάδων 40.000 ἄνδρας.

Καθίσταται ἐκ τῶν ἀνωτέρω σαφὲς διατὶ ἡ θέσις τῆς Κων)πόλεως εἶνε τόσον πλεονεκτικὴ καὶ διατὶ τὰ Δαρδανέλλια τόσον προκλητικὰ διὰ τὴν Ρωσσικὴν βουλιμίαν. Ὅποιος τὰ κατέχει ἔχει τὴν δυνατότητα — διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸν στρατιωτικὸν ὅρον — νὰ «ἐμφιαλώνῃ» τὴν Ρωσσικὴν πλημμυραν καὶ νὰ τὴν ἐμποδίζῃ νὰ προχωρήσῃ πέραν τῆς Μαύρης Θαλάσσης. Ἓν βλέμμα εἰς τὸν χάρτην καὶ ἄλλο ἓν εἰς τὴν ἱστορίαν ἀρκοῦν διὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας. Καὶ ὁ μελετητὴς τοῦ ζητήματος δὲν πρέπει νὰ χάνῃ ἀπ' ὀφθαλμῶν, ὅτι μετὰ τὰ Στενὰ ἔρχεται ἡ Μεσόγειος καὶ δι' αὐτῆς ἡ Μέση Ἀνατολὴ μὲ τὸν Ἀραβικὸν κόσμον καὶ τὰς ἀπεράντους Ἰνδίας, πρὸς τὰς ὁποίας τόσοι λαοί, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἰσχυροί, ἀρέσκονται νὰ ἐρωτοτροποῦν.

ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΟΡΤΑΖΕΤΑΙ Η ΝΙΚΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΝ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΜΑΚΡΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΥΣΙΑΣ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ

ΕΝ ΤΩ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟ "ΝΤΑΙΗΛΥ ΧΕΡΑΛΝΤ ΕΡΩΤΑ: "...ΘΑ ΥΠΟΧΡΕΩΘΩΜΕΝ ΝΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΘΩΜΕΝ ΤΑ ΟΠΛΑ ΑΥΤΑ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΜΥΝΑΝ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ;...,, - ΟΙ "ΤΑΙΜΣ,, ΛΥΠΟΥΝΤΑΙ ΔΙΟΤΙ ΔΕΝ ΜΕΤΕΧΟΥΝ ΟΙ ΠΟΛΩΝΟΙ ΚΑΙ ΣΕΡΒΟΙ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ. Ἡ Ἀγγλικὴ πρωτεύουσα προσέλαβε πανηγυρικὴν ὄψιν ἐν ἀναμονῇ τῆς αὐριανῆς παρελάσεως τῆς νίκης. Ἡ πόλις ἔχει διακοσμηθῆ πλουσίως, ὄγκοι δὲ λαοῦ καταφθάνουν διὰ παντὸς μέσου ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τὰς κτήσεις καὶ τὰς ξένας χώρας. Ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ἐπεθεώρησε χθὲς τὰ Ἀγγλικὰ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα θὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν παρέλασιν, καὶ τὰ συμμαχικὰ ἀποσπάσματα. Χθὲς ἐπίσης ἐγένοντο δοκιμαστικαὶ πτήσεις ἑκατοντάδων ἀεροπλάνων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀεροπλάνα νεωτάτου τύπου, ρυμουλκούμενα, ἀεράκατοι, ἑλικόπτερα κλπ. Αἱ ἐφημερίδες δημοσιεύουν σήμερον ἐνθουσιώδη ἄρθρα, διότι, λόγῳ τῆς ἑορτῆς δὲν θὰ ἐκδοθοῦν αὔριον.

Οἱ ἀρθρογράφοι δὲν παραλείπουν νὰ ἐκφράσουν τὴν λύπην των διὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς Ρωσσίας ἀπὸ τὴν παρέλασιν. «Προκαλεῖ λύπην, γράφουν οἱ «Τάϊμς», ὅτι δὲν θὰ περιλαμβάνωνται εἰς τὴν παρέλασιν ἀντιπροσωπευτικὰ τμήματα τῆς Ρωσσίας, τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Νοτιοσλαυΐας».

«Εἶναι ὀρθόν, ὅπως τὸ Ἔθνος μας, γράφει ὁ «Μαγχεστριανὸς Φύλαξ», λάβῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ δείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὰς ἄλλας χώρας, καθὼς καὶ τὰς ἰδικάς μας, αἱ ὁποῖαι διεξήγαγον τὸν πόλεμον. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δυσφοροῦν περισσότερον διὰ τὴν στάσιν τῆς Σοβιετικῆς Ρωσσίας καὶ τῶν Σλαύων συμμάχων της εἰς τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην, θὰ λυπηθοῦν εἰλικρινῶς, διότι αἱ χῶραι αὗται δὲν ἐδέχθησαν τὴν πρόσκλησίν μας, νὰ ἀποστείλουν ἀποσπάσματα, τὰ ὁποῖα θὰ μετεῖχον τῆς αὐριανῆς ἐν Λονδίνῳ παρελάσεως».

Πολλαὶ ἐφημερίδες, λαμβάνουσαι ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἀπουσίαν τῆς Ρωσσίας ἐκ τῆς αὐριανῆς παρελάσεως, δημοσιεύουν μακρὰ ἄρθρα, εἰς τὰ ὁποῖα σχολιάζουν τὴν κατάστασιν τῶν σχέσεων μεταξὺ Δυτικῶν Δυνάμεων καὶ Ρωσσίας.

Ὁ Ἄγγλος Βασιλεὺς ἐπεθεώρησε χθὲς τὰ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα θὰ λάβουν μέρος σήμερον εἰς τὴν παρέλασιν τῆς Νίκης τῶν Συμμάχων.

«Αὔριον, γράφει ὁ «Ἡμερήσιος Κῆρυξ», θὰ σκεφθῶμεν τὸ μέλλον, ὅπως καὶ τὸ παρελθόν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, τὸ μεγαλείτερον ἐκ τῶν ἐμποδίων διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης εἶναι τὸ χάσμα, τὸ ὁποῖον ὑφίσταται μεταξὺ Σοβιετικῆς Ρωσσίας καὶ Δυτικῶν Δημοκρατιῶν. Τὸ χάσμα αὐτὸ εἶναι εὐρύτατον καὶ πολὺ βαθύ. Οὐδὲν κερδίζομεν ἀγνοοῦντες ἢ ὑποτιμῶντες τὴν σημασίαν του. Δι' ὅλων τῶν μέσων, ἂς εἴπωμεν εἰς τὴν Σοβιετικὴν Κυβέρνησιν καθαρά, ὅτι δυσφοροῦμεν ἐκ τῆς ἀτόπου προπαγάνδας ἐναντίον τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἡ ὁποία ἐξαπελύθη τελευταίως ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας καὶ τὸν ραδιοφωνικὸν σταθμὸν τῆς Μόσχας. Ἀλλὰ ταυτοχρόνως, ὀφείλομεν νὰ ἀναζητήσωμεν νέας εὐκαιρίας, διὰ μίαν θετικὴν καὶ ἐποικοδομητικὴν συνεννόησιν μὲ τὴν Σοβιετικὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸν λαόν της. Ἐξαίρετον ἐποικοδομητικὸν μέτρον εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος νὰ ἀποστείλῃ ἀντιπροσωπείαν ἐντὸς τοῦ θέρους εἰς τὴν Ρωσσίαν πρὸς βελτίωσιν τῶν σχέσεων».

Καὶ περαιτέρω τονίζει: «Αἱ παρελάσεις καὶ αἱ ἑορταὶ φαίνονται εἰς μερικοὺς ἀνάρμοστοι ἐν μέσῳ τῶν τεραστίων μεταπολεμικῶν δυσχερειῶν. Αἱ ἀπόψεις αὗται μᾶς ὑπενθυμίζουν, ὅτι ἀπέχομεν ἀκόμη πολὺ ἀπὸ τὴν νίκην τῆς εἰρήνης. Ἐν τούτοις ὁ Βρετανικὸς λαὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην τοιούτων ὑπομνήσεων. Ἕκαστος καθημερινῶς προβαίνει εἰς θυσίας, διὰ νὰ κερδηθῇ ἡ Εἰρήνη.

Θὰ ὑποχρεωθῶμεν ἄραγε νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ πάλιν τὰ ὅπλα αὐτὰ διὰ τὴν ἄμυνάν μας καὶ τὴν προστασίαν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου; Τοῦτο ἀσφαλῶς θὰ ἀποφευχθῇ ἐὰν ὅλα τὰ ἔθνη προσφέρουν τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἀνοχήν των εἰς τὸ καθῆκον τῆς παγιώσεως τῆς εἰρήνης.

TA ΜΑΥΡΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

Η ΘΥΕΛΛΑ

(Πρωτότυπο μυθιστόρημα τῆς κατοχῆς)

ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΣΠΥΡΟΥ ΜΕΛΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΜΙΑΣ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ

Ἡ Λένα εἶχε συγκινηθῆ πρὸ πάντων ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ δώρου: Νὰ τὴν εἶχε τάχα μαντέψῃ; Νἆχε μυριστεῖ κάτι ἀπὸ τὴ δική της, τὴν ὁλότελα δική της κρυφὴ ζωή; Ὅταν φύγαν, ἡ μητέρα της κι' ἡ Ἄννα, τὸν κοίταξε κάμποσο, σωπαίνοντας, τρυφερὰ μαζὶ κι' ἀνήσυχα:

— Πῶς σκέφτηκες, γιὰ δῶρο, αὐτὸ τὸ βιβλιαράκι; ρώτησε τέλος.

— Ἤμουνα βέβαιος, πῶς θὰ σοῦ ἄρεσε...

Κάθισαν στὸ διβάνι, κάτω ἀπὸ τὴ σκάλαν. Ἀλαφρὴ σκιὰ τοὺς τύλιξε, δημιουργῶντας ἀτμόσφαιρα γιὰ ἐξομολογήσεις. Ἡ καρδιά της εἶχε ταχύνει τώρα τὸ ρυθμό της. Ἔνοιωθε πὼς ἀπόψε θὰ τῆς μιλοῦσε γιὰ ὅ,τι δὲν τῆς εἶχε, ὡς τὰ τώρα, χαράξει οὔτ' ἕνα λογάκι. Καὶ πῶς θἄθελε νὰ μὴν ἐρχότανε ποτὲ μιὰ τέτοια στιγμή! Δὲν ἀγαποῦσε τὸ ψέμμα. Κι' ἔτρεμε μὴ βρεθῇ ποτὲ στὴν ἀνάγκη νὰ τὸ μεταχειριστῇ:

—Αὐτὸ τὸ βράδυ — ἔκαμε ὁ Παῦλος, παίρνοντας τὸ χέρι της μέσα στὸ δικό του — ποὺ τόσο μοῦ θυμίζει τὸν ἀρραβῶνα μας.. θἄτανε πολύ, ἀγάπη μου, ἂν ζητοῦσα νὰ μάθω...

Κόμπιασε. Εἶχε νοιώσει τὰ δάχτυλά της, αὐτὰ τὰ μακρυά, κάτασπρα δάχτυλα, ποὺ λάτρευε τόσο, νὰ χάνουν τὴ ζωντάνια τους, νὰ γίνωνται παράλυτα μέσα στὴ φοῦχτα του:

— Ξαίρω! — τοῦ εἶπε μὲ μισὴ φωνή: θέλεις νὰ σοῦ ἐξηγήσω τὸ «ὄχι»... κι' ἔπειτα τὸ ξαφνικό μου «ναί». Ἔχεις δίκιο... Ἔχεις δικαίωμα νὰ ζητήσῃς αὐτὴ τὴν ἐξήγηση!

— Ἂν τὸ παίρνῃς ἔτσι — διαμαρτυρήθηκε — δὲ θέλω νὰ μοῦ πῇς τίποτα!... Θέλω νὰ μάθω, γιατί σ' ἀγαπῶ... Πῶς μπορῶ νὰ μένω στὸ σκοτάδι;... Νὰ μὴν ξαίρω τί γίνηκε μέσα στὴν ψυχή σου;

Καὶ φαντάσθηκε, πὼς τὴν εὐκόλυνε νὰ μιλήσῃ, ἂν τῆς ἐκμυστηρευότανε πρῶτος ὅ,τι πίστευε πὼς εἶνε τὸ δικό του, βαρὺ φταίξιμο:

— Ὅταν μίλησα στὴ μητέρα σου — εἶπε, παραλίγο μὲ συντριβή — ἤμουνα σίγουρος γιὰ τὴν καρδιά σου. Σὲ πίστευα δική μου! Δὲν εἶχα σκεφτῆ, ὁ ἀνόητος, πόσο εἶχες δίκιο νὰ πληγωθῇς βαθειά, ὅταν σ' ἄφησα νὰ φύγῃς γιὰ τὸ μέτωπο, χωρὶς νἄρθω κοντά σου. Ἤτανε σφάλμα μεγάλο... Ἔπρεπε ὅμως νὰ μοῦ τὸ συχωρέσῃς, ἀφοῦ ἤξαιρες πὼς ὁ πατέρας μου ἐναντιώθηκε σ' αὐτό, μ' ὅλη του τὴ δύναμι... Ὄχι, πές μου, ἀγάπη μου, δὲν ἔπρεπε νὰ μὲ νοιώσῃς;... Εἶμαι τὸ μοναχὸ παιδί του... Δὲν ἔχει, σ' αὐτὸ τὸν κόσμο, τίποτα ἔξω ἀπὸ μένα, νὰ τὸν κρατάῃ στὴ ζωή...

Ἔνοιωσε τώρα τὰ δάχτυλα τῆς Λένας νὰ παγώνουν:

— Τί ἔχεις; Ρώτησε, τρομαγμένος.

— Τίποτα... Σ' ἀκούω!

— Πές μου, λοιπόν!... Αὐτὸ δὲν εἶναι; Γι' αὐτὸ δὲν ψυχράθηκες;... Δὲν περίμενες νὰ μὴ λογαριάσω τίποτα καὶ νἄρθω μαζί σου;... Ἀπὸ τὰ πρῶτα σου γράμματα τὸ κατάλαβα... Ἤτανε τόσο σύντομα... τόσο τυπικά... Τὰ φώναζα γράμματα ὑπηρεσιακά!... Μὰ θέλω μιὰ ξάστερη ἀπόκριση: Αὐτὸ δὲν εἶναι;...

Τὴν κοίταζε μ' ἀγωνία. Τὸν λυπήθηκε. Τοῦ χάρισε, κατεβάζοντας τὸ κεφάλι, μιὰ βουβὴ κατάφαση. Δὲν τὸν ἄκουγε ὅμως πιά. Μέσα της ξαναζοῦσε, μὲ ρυθμὸ καλπασμοῦ, σ' ὅλη τὴν τραγική της ἀλήθεια, τὴν κρυφή της περιπέτεια.

* * *

Ἤτανε στὴ μάχη τῆς Μόροβας, σ' ἕνα χωριουδάκι μὲ καμμιὰ πενηνταριὰ σπιτάκια, σ' ἕνα ὀρεινὸ χειρουργεῖο, πάνω στὸν πυρετὸ τοῦ νυστεριοῦ, στὶς τρομερὲς «ἐπεμβάσεις» τοῦ ποδαριοῦ, στὰ αἵματα, στὶς γάζες καὶ στὰ βογγητά, ποὔχε γνωριστῆ μὲ τὸν Ἀντώνη Καστρινό. Γιατρουδάκι, σπουδασμένο στὴ Γερμανία — ὅτι πρόφτασε νὰ γυρίσῃ — σκαρφάλωσε στὰ «τσουγκάρια», στοὺς πιὸ προχωρημένους σταθμούς, μέσα στὴ φωτιά, ὅλος φωτιὰ κι' ὁ ἴδιος. Πλουσιόπαιδο, καλομαθημένο, ἔτρωγε ὀρθός, κοιμώτανε κατάχαμα, ξεφειριαζότανε στὸ τζάκι, μπροστὰ σ' ὅλους. Κι' ἅμα βρόνταγε τὸ κανόνι, ὁρμοῦσε σὰν τρελλὸς μπροστά, μὲ τοὺς τραυματιοφορεῖς, χωρὶς νἆναι καθόλου ὑποχρεωμένος, νὰ πάῃ μέσα στὶς ὀβίδες, στοὺς ὅλμους, στὰ γαζιὰ τῶν πολυβόλων, νὰ συρθῇ πάνω στὰ χιόνια, ν' ἁρπάξῃ ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ θανάτου ἢ τῆς αἰχμαλωσίας, τοὺς βαρειὰ λαβωμένους:

— Ἐσύ, παιδί μου, — τοὔλεγε, τάχα πὼς τὸν μάλωνε, ὁ ἐπίατρος — δὲν κάνεις γιὰ γιατρός... Ἔπρεπε νἆσαι μπροστά, μὲ τοὺς ἄντρες, νὰ πολεμᾷς!

Μὰ τὸν ἀδικοῦσε. Ἅμα δὲν ἤταν ἄλλος, ἀρχαιότερος, τὸ χειρουργεῖο, τὸ τάραζε τὸ νυστέρι. Ψύχραιμος, ἀποφασιστικός, γρήγορος, δὲ χειρουργοῦσε, τεχνουργοῦσε, κεντοῦσε. Ἡ Λένα τοὔκανε τὸ βοηθό. Δὲν τὴ λογάριαζε γιὰ γυναῖκα, οὔτε τὴν πρόσεχε καθόλου. Οὔτε κομπλιμέντα, οὔτε ἀστεῖα, οὔτε καμμιὰ γλύκα μαζί της. Ἐκτιμοῦσε τὴν προσήλωσί της στὸ χρέος καὶ τὸ κουράγιο της. Τὴ φώναζε Μπουμπουλίνα. Καὶ τὴν πρόσταζε κοφτά, σὰ στρατιώτη:

Τὴν πένσα, Μπουμπουλίνα!...τὴ λαβίδα... τὸ ράμμα!...

Καὶ αὐτὸ ἤταν ὅλο. Ἡ Λένα ἤτανε σὲ μεγάλες ἀμφιβολίες, ἂν αὐτὸς ὁ νέος εἶχε πονετικὴ καρδιά. Ὡστόσο μετὰ μιὰ μέρα τρομερὰ κρεουργική, τῆς εἶχε πῆ, ἐκεῖ ποὺ πλενότανε:

— Ὁ πατέρας σας μᾶς στέλνει ἐδῶ κορμιὰ — θερία... κι' ἐμεῖς τοῦ τὰ γυρίζουμε ματωμένα κουρέλια!... Φρίκη!...

Τῆς ἤταν ἀδιάφορος. Μιὰ νύχτα μονάχα, μὲ χιονιὰ δυνατό, σὰν κάτι πῆγε ν' ἀλλάξῃ, ὅταν ἔνοιωσε, κεῖ ποὺ κοιμῶταν, νὰ ρίχνῃ ἀπάνω της τὸν μαντύα του καὶ νὰ τὸν στρώνῃ καλὰ στὴν τάγια της, μὲ τὰ χέρια του:

— Εὐχαριστῶ! τοῦ εἶχε μουρμουρίσει.

Κι' εἶχε συμμαζευτῆ, κάτω ἀπ' τὸ ροῦχο, σὰν κλωσσόπουλο, ποὺ τρυπώνει στὰ πούπουλα τῆς μάννας του. Ἀλλάξανε μαζὶ δύο, τρία χειρουργεῖα. Βρεθήκανε στὴ Χόντοβα, κοντὰ στὸ περιμάχητο ὑψόμετρο 1220. Πάνω σὲ μιὰ νυχτερινὴ ἐπιχείρηση φέρανε καὶ τὸν Ἀντώνη λαβωμένο, μὲ τραῦμα διαμπερὲς στὸ μπράτσο:

— Ἐλάτε, Μπουμπουλίνα—τῆς εἶπε—βγάλ'τε μου, αὐτὸ τὸν παλιοσπίδερμο καὶ βάλ'τε μου ἕναν τῆς προκοπῆς!

Τὸν συγύρισε, μὲ τὸ φῶς ἑνὸς κεριοῦ, μέσα στὴν ἐκκλησίτσα τοῦ χωριοῦ, ποὺ τὴν εἴχανε γιὰ χειρουργεῖο. Τὴν ἄλλη μέρα ἔπεσε μὲ πυρετό. Τοῦ ἄλλαζε ταχτικὰ τὴ λαβωματιά. Καὶ τότε μονάχα εἶχε προσέξει πόσο δείχνανε ράτσα εὐγενικιὰ τὰ φίνα χαρακτηριστικά του, τὰ πλούσια μεταξωτὰ μαλλιά, τὸ μέτωπο τὸ διάφανο, τὰ μάτια τὰ μυγδαλωτὰ βυζαντινῆς ἁγιογραφίας, τὰ πορφυρὰ χείλη, τὰ δόντια τ' ἀψεγάδιαστα. Ἀπ' τὸ σπιτάκι ποὺ κοιμότανε σηκωνότανε πολλὲς φορὲς τὴ νύχτα, νὰ πάῃ στὴν ἐκκλησίτσα, νὰ ζυγώσῃ στὸ κρεββάτι τῆς ἐκστρατείας ποὺ ἤτανε ξαπλωμένος, νὰ ἰδῇ μὴ θέλῃ τίποτα:

— Ἀκοῦστε, Μπουμπουλίνα — τῆς εἶχε πῆ — δὲν τὸ θέλω αὐτό!... Θ' ἁρπάξετε καμμιὰ πλευρίτιδα!

Ἔτσι κι' ἔγινε. Ὁ Ἀντώνης εἶχε σηκωθῆ, ὅταν ἡ Λένα ἔπεσε βαρειά. Τὴ συνόδεψε, πλάϊ στὸ φορεῖο της, ὡς τὰ Γιάννενα. Ὅταν τὴ βάλανε στὸ αὐτοκίνητο τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ σήκωσε τὸ χέρι νὰ τὸν ἀποχαιρετήσῃ: Εἶδε ἀντίκρυ της δυὸ μάτια θολὰ καὶ δυὸ μάγουλα, ποὺ μούσκευε τὸ δάκρυ. Δὲν εἶχε νοιώσει διόλου πὼς ἔκλαιγε κι' αὐτή.

* * *

Ἀπάνω νὰ γερέψῃ πῆρε κρυφὰ δυὸ λόγια του. Ἤτανε, μὲ ἄδεια, στὴν Ἀθήνα. Βρῆκε τρόπο νὰ ἀποκριθῇ. Κι' ὅταν βγῆκε, ἄρχισε νὰ τὸν βλέπῃ ταχτικὰ σ' ἕνα ἐξοχικὸ καφενεδάκι. Ὁ στρατηγὸς Μαράντης εἶχε δώσει στὰ παιδιά του τὴν πιὸ αὐστηρὴ πατριαρχικὴ ἀνατροφή. Μυστικὰ κι' ἔνοχα συναπαντήματα μὲ νέους ἦταν ἔξω ἀπ' τὶς συνήθειες τῆς Λένας. Μὰ ἤτανε τόσο ἁγνά, ποὺ συχώραγε στὸν ἑαυτό της αὐτὴ τὴν ἀδυναμία. Ζοῦσανε μὲ τὸν Ἀντώνη, μεταφερμένο τώρα στὴν ἀγάπη, τὸ ἴδιο τ' ὄνειρο τῆς ψυχικῆς ἀνάτασης, ποὖχανε ζήσει μαζί, στὸ μέτωπο, μπροστὰ στὸν ἐχθρὸ καὶ στὸ θάνατο. Ἡ καρδιὰ τῆς «Μπουμπουλίνας» εἶχε δοθῆ, ὁλάκερη, σ' αὐτὸ τὸ τραγοῦδι τῆς νιότης, σ' αὐτὸ τὸ μοναδικὸ κι' ἀξέχαστο ταξίδι στοὺς τροπικούς. Ἀκουμπῶντας τὸ κεφάλι της στὸ στῆθος του ἔβλεπε τὸ μέλλον μέσα στὸ ροδόχρωμα μιᾶς αὐγῆς, ποὺ σκόρπαγε ἀπ' τὴ ζώνη της τὰ τριαντάφυλλα σὲ μακάρια πέλαγα.

Μὰ τὴν ξύπνησαν τὰ οὐρλιάσματα τῶν σειρήνων, οἱ πρῶτες γερμανικὲς ἐπιδρομές. Κι' ὕστερα—γρήγορα!—ἕνα πρωῒ κατέβηκε ἡ δούλα, λαχανιασμένη, ἀπ' τὴν ταράτσα, γιὰ νὰ πῇ:

— Στὴν Ἀκρόπολη — ἡ σημαία μας... κατεβαίνει!...

Κι' ἀμέσως ἔπειτα — πόσο γρήγορα — κάποιο ἄλλο πρωῒ στοὺς ἔρημους δρόμους τῆς Ἀθήνας, κυλοῦσαν μὲ πάταγο τῆς Κόλασης, δαιμονικό, πάνω στὴν ἄσφαλτο, οἱ πελώριες ἁλυσίδες τῆς σκλαβιᾶς μας — οἱ σιδερένιες φάλαγγες τοῦ μηχανοκίνητου Ἀττίλα. Ἡ Λένα, τὴν ἄλλη μέρα, πρὸς τὸ μεσημέρι, ἀπαντήθηκε μὲ τὸν Ἀντώνη. Ἤταν ἀλλαγμένη. Αὐτὸς τὸ παρατήρησε ἀπὸ τὶς πρῶτες κουβέντες της:

— Μοῦ μιλᾷς — τῆς εἶπε — σὰν νὰ σοὔχω φταίξει σὲ κάτι, σὰν νὰ σ' ἔχω ψυχράνει μὲ κάτι... Δὲν εἶσαι πιὰ ἡ ἴδια!...

— Κανεὶς δὲν εἶνε πιὰ ὁ ἴδιος! —τοῦ εἶπε καὶ τὰ μάτια της ἤτανε φλόγα μονάχη — ὅλοι ἔχουν ἀλλάξει. Ὅλες οἱ ψυχὲς πενθοῦν, σὰν νἄχῃ ὁ καθένας στὸ σπίτι του κι' ἀπὸ ἕνα νεκρό! Μὰ δὲν τὸ νοιώθεις, λοιπόν; Ἀλλοιῶς ἀγαπάει μιὰ λεύτερη κι' ἀλλοιῶς μιὰ σκλάβα! Τώρα σ' ἀγαπῶ μὲ μιὰ ψυχή, ποὺ δὲν τὴν ὁρίζω πιὰ ὁλάκερη: Ἕνα μεγάλο κομμάτι της ἀνήκει στὸ δημόσιο πένθος!

Ὁ Ἀντώνης τὴν ἄκουγε μὲ περιφάνεια. Κι' ἕνας πύρινος πόθος φούντωνε μέσα του: Νὰ μποροῦσε, μ' ἔργα, νὰ λύτρωνε τὴν ἀγαπημένη αὐτὴ ψυχὴ ἀπὸ τὸ ἀβάσταχτο πόνο της:

— Ἂν εἶσαι — τοῦ φώναξε — αὐτὸς ὁ ἄντρας, ποὺ γνώρισα, ἐκεῖ πάνω, στὴ φωτιά, θὰ τὸ δείξῃς τώρα! Θὰ βρῇς τὸ δρόμο, ποὺ πρέπει νὰ περπατήσουμε μαζί.

— Θὰ τὸ ἰδῇς!—τῆς εἶχε πῆ.

Κι' εἶχε κατεβάσει τὰ μάτια. Δὲ πάψανε νὰ βλέπωνται κρυφὰ καὶ νὰ καταστρώνουν τὰ πιὸ τρελλὰ σχέδια. Ὅμως ἦρθε μιὰ μέρα, ποὺ αὐτὸς φάνηκε σὰν ἀλλαγμένος. Μιλοῦσε πολὺ λιγώτερο καὶ φαινότανε σκεφτικός. Ἡ Λένα δὲν ἔδωσε μεγάλη σημασία. Μὰ κάποιο ἀπόγιευμα δέχτηκε χτύπημα, ποὺ πρέπει νἄχῃ κανένας νεῦρα γερά, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὸ νοῦ του. Στρίβοντας σ' ἕνα στενὸ ἀντίκρυσε τὸν Ἀντώνη ν' ἀνεβαίνῃ, μπράτσο μὲ μπράτσο, μ' ἕνα Γερμανὸ ἀξιωματικό. Τὰ γόνατά της λύθηκαν, πῆγε νὰ πέσῃ. Ἔβλεπε καλά; Προχώρησε πίσω τους. Μά, ναί!... Ἦταν αὐτός, ὁ ἴδιος. Μιλοῦσαν, γελοῦσαν, σὰν παλιοί, καλοὶ φίλοι. Σὰν νὰ σωριάστηκε μπροστά της ὀβελίσκος τετράψηλος. Τοὺς παρακολούθησε. Μπῆκαν σὲ μιὰ μεγάλη πόρτα, ποὔκλεισε πίσω τους. Ζύγωσε, διάβασε, σὲ μιὰ σμαλτένια πλάκα: «Πηονὴρ—Φύρερ» — Διεύθυνση μηχανικοῦ.

* * *

Δὲν ἤθελε νἀπιστέψῃ στὰ μάτια της. Κατεβαίνοντας, ἀλλαλιασμένη, γιὰ τὸ σπίτι της, ἔνοιωθε νὰ κουβαλάῃ, στὰ στήθεια της, μιὰ πλάκα πάγο. Ξαφνικὰ κάτι ἄστραψε στὸ μυαλό της. Μπῆκε σ' ἕνα ταξί, ἔδωσε μιὰ διεύθυνσι, σταμάτησε σὲ μιὰ πολυκατοικία, χτύπησε τὸ κουδοῦνι, σ' ἕνα διαμέρισμα, μπῆκε σὰν ὑπνοβάτις. Μιὰ γυναῖκα μὲ κάτασπρα μαλλιὰ κι' ἀέρα παλιᾶς κυρίας τῶν τιμῶν, τὴ δέχτηκε, μὲ κάποια ἐπιφύλαξη:

— Θἄθελα — εἶπε τρέμοντας— κάποια πληροφορία γιὰ τὸ γιό σας...

— Ποιὸ γιό μου; Ρώτησε, μὲ καταφρόνια.

— Τὸν Ἀντώνη... Τὸν εἶχα γνωρίσει στὸ μέτωπο.

— Δὲν ἔχω κανένα γιό. Αὐτὸς ποὺ φέρνει τ' ὄνομά μας, τὸ ἀτίμασε: Εἶναι, ἀπὸ μερικὲς ἑβδομάδες τώρα, διερμηνέας κι' ἔμπιστος τῶν Γερμανῶν: Στὴ διεύθυνσι μηχανικοῦ. Δὲν ἔχουμε καμμιὰ δοσοληψία μαζί του. Ἀπὸ εὐσπλαχνία τοὔδωσα μιὰ κάμαρη στὸ ὑπόγειο. Μὰ δὲν τὸν βλέπω. Οὔτε πρόκειται νὰ ἰδῶ, ποτὲ πιά, στὴ ζωή μου, ἕναν προδότη. Ντρέπουμαι ποὺ τὸν γέννησα.

Ἡ Λένα σωριάστηκε σὲ μιὰ καρέκλα. Τραντάζονταν, σύγκορμη ἀπὸ τ' ἀναφυλλητά:

— Καημένο κορίτσι!... Καημένο κορίτσι!... Ἔκαμ' ἡ κυρία, ζυγώνοντας γιὰ νὰ τὴν βοηθήσῃ—πόσο ὑποφέρετε!... Μὰ δὲν ἀξίζει τὸν κόπο, γιὰ ἕναν τέτοιο χαμένο!...

Τρεῖς μέρες ἔκαμε στὸ κρεββάτι καὶ μιὰ ἑβδομάδα νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ σπίτι της. Ἀπαντήθηκαν, γιὰ τελευταία φορά, μὲ τὸν Ἀντώνη, στὸ ἴδιο ἐξοχικὸ καφενεδάκι. Εἶχε πάει πρώτη. Τὸν πρόσμενε. Τῆς φάνηκε γυμνό, κρύο, σκοτεινό, σὰν κελλὶ φυλακῆς. Μιὰ μεγάλη μυῖγα βούϊζε στὸ λερωμένο τζάμι ἐπίμονα: Προδότης!... Προδότης!... Προδότης!... Ἔφτασε λαχανιασμένος. Τὸν πῆγε σ' ἕνα γειτονικὸ μικρὸ ἄλσος, μὲ πευκάκια:

— Δουλεύεις μὲ τοὺς Γερμανοὺς στὴν «πηονὴρ φύρερ»; Ρώτησε μὲ φωνή, ποὺ πριόνιζε τὸ λάρυγγά της.

—Ναί!... Ἀποκρίθηκε, χλωμὸς σὰν ἄγραφο χαρτί.

— Ἐσύ;...

— Ἐγώ!—ἔκαμε, σφίγγοντας τὶς γροθιές του, ὡς ποὺ νὰ μποῦν τὰ νύχια του στὸ κρέας.

— Γιατί;...

— Γιατὶ ἔτσι!

— Αὐτὸ εἶνε ὅλο, ποὺ ἔχεις νὰ πῇς;

Δὲν ἀποκρίθηκε. Ἡ Λένα τοῦ φώναξε:

— Ἂν μποροῦσα θ' ἄνοιγα τούτη τὴ στιγμὴ τὰ στήθια μου, νὰ ξεριζώσω τὴν καρδιά μου, νὰ τὴν πετάξω στὰ σκυλιά!... Προδότη!...

Κι' ἔφυγε, τρέχοντας ἔξαλλη, σὰν νἄχε πατήσει φίδι. Τὸν ἄκουσε πίσω της νὰ οὐρλιάζῃ. Εἶχε πέσει σ' ἕνα παγκάκι μὲ τὸ πρόσωπο μέσα στὰ χέρια. Ἐπὶ καιρὸ βασάνιζε τὴ νέα τὸ πρόβλημα τῆς ἀπότομης ἀλλαγῆς τοῦ Ἀντώνη. Δὲν εὕρισκε λύση. Τῆς ἀπέμενε ἡ ἀπέραντη πίκρα, πὼς εἶχε δώσει τὴν ἀγάπη της, σ' ἕναν ἀνάξιο ποὺ φάνηκε στὰ μάτια της διαφορετικός, μόνο καὶ μόνο, γιατὶ τὸν ἄλλαξε ὁ ἀέρας τοῦ μετώπου. Κι' εἶχε ἀδικήσει τὸν Παῦλο, ποὔστεκε πλάϊ της, ὁ ἴδιος πάντα, μονότροπος καὶ σταθερός, χωρὶς ἐξάρσεις μὰ καὶ χωρὶς πτώσεις. Μέσα στὴν ἀφάνταστη μοναξιὰ τῆς ψυχῆς της ὁ σύντροφος τῶν παιδιάστικων χρόνων της φάνηκε σὰν γλυκειὰ καταφυγή. Ἔτσι πῆρε τὸ δρόμο γιὰ τὸ σπίτι του...

ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΑΥΡΙΟΝ: ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΜΑΧΗΣ

ΤΗΝ 2 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1944..

ΑΓΓΛΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ ΔΡΑΣΙΝ ΤΗΣ Διδος ΝΤΑΙΖΗΣ ΛΕΚΚΑ

Η ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ

Ἡ ἀπονομὴ ἑνὸς παρασήμου ἔχει πάντοτε κάτι τὸ βαθύτατα συγκινητικό, ὅπως κάθε ἐπίσημος ἀναγνώρισις προσφερθείσης ὑπηρεσίας. Προχθὲς μία τέτοια στιγμὴ τὴν ἔζησεν ἡ δὶς Νταίζη Λέκκα, ἡ ὁποία, ὡς ἀνεγράφη, ἐτιμήθη μὲ τὸ σπανίως εἰς γυναῖκας διδόμενον μετάλλιον τῆς Βρετανικῆς Αὐτοκρατορίας. Δὲν εἶναι βεβαίως εὐρέως γνωστὴ ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν τῆς ἐδόθη. Καὶ ὅμως ἡ αἰτία αὐτὴ εὑρίσκεται εἰς τὴν δρᾶσιν μιᾶς ἡμέρας. Ὁ ἡρωϊσμὸς ἔχει καὶ αὐτὸς τὰς διαβαθμίσεις καὶ τὰς μορφάς του. Πολλαὶ ἐκδηλώσεις του εἶναι ἄξιαι ἰδιαιτέρας προσοχῆς. Ἀλλ' ὅταν τιμᾶται, δὲν τιμᾶται κατ' οὐσίαν ἐν τῷ συνόλῳ του. Τιμᾶται διὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, διὰ τὴν στιγμὴν καλλίτερα, ποὺ ἐγγίζει κάποιαν ἐντελῶς ξεχωριστὴν κορυφήν. Καὶ ἀσφαλῶς ἡ δεσποινὶς Λέκκα δὲν ἠμποροῦσε νὰ ζυγίσῃ τὴν σημασίαν τῆς στιγμῆς, ὅταν τὸ πρωῒ τῆς 2ας Ὀκτωβρίου 1944 ἔσπευδε ἀψηφοῦσα τὸν κίνδυνον, ὑπὸ τὸ ἀπειλητικώτατον καὶ πλῆρες θανασίμου μίσους βλέμμα τῶν τελευταίων Γερμανῶν, νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς Ἄγγλους εἰς θέσεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ εἶχον τὴν εὐχέρειαν κατὰ τὸ δυνατὸν ἀσφαλέστερα, νὰ προσβάλουν τὸν κατακτητήν, ποὺ ἐπέμενε νὰ μένῃ εἰς τὴν πόλιν μας. Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν τὸν Ἄγγλον δημοσιογράφον κ. Σώλσμπερυ, πολεμικὸν τότε ἀνταποκριτήν, νὰ περιγράψῃ ὀλίγον μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τὴν ἡρωϊκὴν δρᾶσιν τῆς Νταίζης Λέκκα, τὴν ὁποίαν τοῦ διηγήθη ἀνώτερος Βρετανὸς ἀξιωματικός, διευθύνων τὰ πρῶτα τμήματα, ποὺ εἰσῆλθον εἰς τὰς Πάτρας.

«Ἡ δεσποινὶς Νταίζη Λέκκα — ἡ ὁποία δὲν ξέρει πὼς ἀναφέρω τὸ ὄνομά της — εἶναι μιὰ πραγματικὴ ἡρωΐς. Εἶναι δέκα ἐννέα ἐτῶν, μία μικρὴ ἥσυχη καὶ δειλὴ κοπέλλα, κόρη ἑνὸς διευθυντοῦ Τραπέζης. Δὲν ἔβγαινε ποτὲ μόνη της γιὰ ψώνια. Δὲν ἀγαποῦσε νὰ ἀπαντᾷ στὸ τηλέφωνο. Καὶ ξαφνικὰ μιὰ μέρα — καὶ μόνο γιὰ μιὰ μέρα — ἔγινε «στρατιώτης», στάθηκε στὸ πλευρὸ τῶν Ἄγγλων στὴ Πάτρα, κι' ἔδειξε θάρρος πρώτης γραμμῆς. Καὶ κάτι περισσότερο. Ἐξετέλεσε τὴν ὑπηρεσία ἀξιωματικοῦ καὶ ἐνέπνευσε ὅλους αὐτοὺς ποὺ ἦταν μαζί της.

Ἡ ἱστορία της, ποὺ ἄκουσα ἀπὸ ἕνα αὐτόπτη μάρτυρα, ἀρχίζει ἀπὸ τὸ πρωῒ τῆς 2ας Ὀκτωβρίου, τοῦ χρόνου 1944, ὅταν λίγο μετὰ τὶς 5, ἕνας Ἄγγλος ἀξιωματικὸς καὶ ἕξη ἄνδρες μπῆκαν τὴν Πάτρα. Ἀμέσως τοὺς τριγύριζαν πολλοὶ Ἕλληνες μὲ τέτοια ἐπιμονή, μὲ τέτοιο συγκινητικὸ ἐνδιαφέρον ποὺ δὲν μποροῦσαν νὰ κουνήσουν ἀπ' τὴ θέσι τους. Ἕνα ὄνειρο γίνονταν πραγματικότης, ἕνα ὁλόκληρο ὄνειρο γίνονταν μιὰ ξένοιαστη ἀλήθεια. Ἡ Ἑλλάς, ὕστερα ἀπὸ τέσσαρα ἀξέχαστα χρόνια, θὰ ἦταν πάλι ἐλεύθερη. Οἱ Πατρινοὶ δὲν σκέπτονταν τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ «καλοσωρίσουν» τὶς ἐμπροσθοφυλακὲς τῶν Συμμάχων.

Ἀλλὰ ὁ Ἄγγλος ἀξιωματικὸς εἶχε ἄλλες «ἐπαγγελματικὲς» σκέψεις καὶ τότε ἡ Νταίζη Λέκκα εἶχε μιὰ ἰδέα: εἶδε πὼς ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς «στρατιωτικῆς» κάτι δὲν πήγαινε καὶ τόσο καλά. Ἐσκούντηξε δεξιὰ κι' ἀριστερὰ καὶ ἀνάμεσα στὸ πλῆθος πλησίασε τὸν ἀξιωματικό, ὁ ὁποῖος ἔσκαζε σχεδὸν ἀπὸ τὰ συγκινητικὰ ἀγκαλιάσματα. Ἡ Νταίζη τὸν ρώτησε, σὲ ἄψογα(?) ἀγγλικά, τὰ ὁποῖα παιδὶ εἶχε μάθει στὴν Ἀμερική, ἂν μποροῦσε νὰ τὸν βοηθήσῃ.

—Βεβαίως καὶ μπορεῖτε νὰ μᾶς βοηθήσετε, ἀπήντησε ὁ ἀξιωματικός: «Πές τε στοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ὅτι ὁ πόλεμος ἐξακολουθεῖ καὶ ὅτι κάτι θέλω νὰ κάνω γι' αὐτό.... Πέστε τους νὰ πᾶν στὰ σπί-

(Συνέχεια εἰς τὴν 3ην σελίδα)

Ἀθηναϊκὰ εἰκοσιτετράωρα

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ

Τὸ ἐθνικὸ θέατρο — γιὰ νὰ ἐξακολουθήσω σήμερα τὴν ἔρευνά μου—δὲν ἔχει σήμερα θίασο περιωπῆς, ἕνα θίασο ποὺ ν' ἀνταποκρίνεται στὸν προωρισμὸ μιᾶς ἐθνικῆς σκηνῆς. Πρέπει νὰ συμπληρωθῇ σὲ μεγάλη κλίμακα. Ἀλλὰ μὲ ποιούς; Ποιὰ γυναῖκα μπορεῖ νὰ παίξῃ σήμερα τραγωδία ἢ Σαίκσπηρ ἢ ἀκόμα κι' ἕνα νεώτερο κλασικὸ ἔργο; Ἡ Παξινοῦ ἀπουσιάζει στὴν Ἀμερική, ἡ Παπαδάκη ἐκρεουργήθη καὶ τὴ Βεργῆ, ποὺ εἶχε ἀρχίσει κάτι νὰ κάνῃ τὴν τράβηξαν τὰ θέλγητρα τοῦ Νέου Κόσμου. Ἡ Βασοῦλα Μανωλίδου, ποὺ ἦτανε γιὰ κάτι Μαργαρίτες, Ἰουλιέττες καὶ Μολιέρους εὑρίσκεται κι' αὐτὴ—ὅλοι μὲ τὴν Πώλαρο!—στὴ Νέα Ὑόρκη.

Μὰ οὔτε γιὰ ἐλαφρότερα δράματα δὲν ὑπάρχουν γυναῖκες στὸ ἐθνικό. Ἡ Ἀρώνη, ποὺ εἶχε ὑπογράψῃ συμβόλαιο μὲ τὸ ἐθνικό, ἀπουσιάζει στὴν Αἴγυπτο. Δὲν μένουν παρὰ οἱ δυὸ νέες ἠθοποιοί: Ἡ κ. Ἀλέκα Μαζαράκη (σήμερα κ. Κατσέλη) καὶ ἡ κ. Μελίνα Χαροκόπου, ποὺ παίζει τώρα, μὲ δικό της θίασο, στὸ καλοκαιρινὸ θέατρο τῆς Κατερίνας. Ἀλλὰ καὶ οἱ δυὸ δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ «ταλέντα πρώτου ἐπιπέδου». Τί θὰ γίνῃ λοιπόν; Τὴν ἴδια ἐρώτησι κάνουν στὰ παρασκήνια καὶ γιὰ τοὺς ἄνδρες. Μὲ ποιοὺς θὰ παιχθῇ Σαίκσπηρ, τραγωδία, ἔργο κλασικό; Ὁ Βεάκης καὶ μερικοὶ ἄλλοι ἔχουν γίνει κόκκινοι. Θὰ τοὺς καλέσουν νὰ ξαναπᾶνε; Καὶ θὰ στείλουν καὶ πρεσβεία στὴν Ἀμερικὴ νὰ φωνάξουν τὸ Μινωτῆ μὲ τὴν Παξινοῦ;

Σὰν λίγο δύσκολα πράγματα! Μπορεῖ νὰ μὴν πειράξουν, ἔστω, τοὺς κουκουέδες, ποὺ βρίσκονται σήμερα στὸ ἐθνικὸ θέατρο, ἂν σεβασθοῦν τὸ ἵδρυμα καὶ καθίσουν φρόνιμα στὸ ἑξῆς. Ἀλλὰ νὰ πάρουν ἀπ' ἔξω κι' ἄλλους κουκουέδες πάει πολύ. Κι' ἔπειτα πᾶνε αὐτοί; Ὅλοι λένε πὼς κερδίζουν περισσότερα στὸ κόκκινο θέατρο. Γι' αὐτὸ ἔφυγαν, ἄλλωστε, ἀπὸ τὸ ἐθνικό. Γιατί θὰ ξαναγυρίσουν; Τὸ πρόβλημα τοῦ ἐθνικοῦ εἶναι, βλέπετε, ἀρκετὰ μπερδεμένο... Καὶ ὅμως!.. Ὑπάρχει μία θαυμασία λύσις: Νὰ κλείσῃ. Ἔχω αὐτὴ τὴ γνώμη καὶ τὴ φωνάζω. Νὰ τὸ κλείσουν, νὰ κάμουν ἁγιασμό, ἐξορκισμό, εὐχέλαιο καὶ ἀπολύμανσι. Ἀλλὰ μοῦ λένε:

—Τί θὰ γίνουν οἱ ἠθοποιοί, οἱ πτωχοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι;

—Οἱ πτωχοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι ν' ἀποζημιωθοῦν καὶ νὰ πᾶνε στὴν εὐχὴ τοῦ θεοῦ. Τὸ καινούργιο κρασὶ θὰ μπῇ σὲ καινούργια δοχεῖα. Ὅταν κάλεσαν κάποτε τὴ μεγάλη Ντοῦζε νὰ διευθύνῃ ἕνα ξεπεσμένο θέατρο τηλεγράφησε, κάνοντας χιοῦμορ: «Σκοτῶστε ὅλους τοὺς ἠθοποιοὺς κι' ἔφθασα! Ἐδῶ μποροῦν ἁπλῶς νὰ τοὺς ἀπομακρύνουν.

—Καὶ κατόπιν;

—Κατόπιν πρέπει νὰ λειτουργήσῃ ἡ κρατικὴ σχολὴ ἠθοποιῶν ἐντατικά, νὰ φτιάσῃ καινούργιους καλλιτέχνες τῆς σκηνῆς ποὺ νὰ μὴ ἔχουν φθαρῆ καί...διαφθαρῆ ὅπως οἱ σημερινοί. Ἔτσι μονάχα θὰ μπορέσουμε ν' ἀποκτήσουμε ἀληθινὴ ἐθνικὴ σκηνή. Στὴ σχολὴ πρέπει νὰ πᾶνε ἄνθρωποι ἐμπνευσμένοι, σοβαροί, ἐργατικοί, δάσκαλοι πραγματικοὶ τῆς τέχνης καὶ ὄχι κομματάνθρωποι, ποὺ κυττάζουν γιὰ μισθὸ καὶ πῶς θὰ κάνουν προπαγάνδα στὰ κοριτσόπουλα καὶ στὰ παιδόπουλα. Θὰ στερηθοῦμε γιὰ δυὸ χρόνια τὴν ἐθνικὴ σκηνή—ποὺ δὲν μᾶς δίνει σήμερα σχεδὸν τίποτα—γιὰ ν' ἀποκτήσουμε ἕνα καινούργιο θέατρο ἀληθινὰ ἐθνικό!

Εἶπα καὶ ἐλάλησα
ΦΟΡΤΟΥΝΙΟ